

Massaker i ofrysdjungeln

”Äntligen” skulle man kunna utbrista när man håller denna vackra och utmärkta bok i handen. Släktet *Ophrys*, varav vi i vårt land endast har flugblomstret *Ophrys insectifera*, har ju sitt huvudutbredningsområde i medelhavsområdet och de senaste 10–20 åren har ett stort antal arter nybeskrivits, många gånger på synnerligen svagt underlag. Några genetiska studier har nästan aldrig legat bakom nybeskrivningarna, utan det har räckt med att man funnit några populationer av en tidigare välkänd art med några avvikande karaktärstika så har man beskrivit en ny art. Någon större tolerans mot naturliga variationer inom en art har många av författarna av nybeskrivningarna inte visat upp. Detta ”artrally” har letts av botanister i Tyskland och Belgien, många av dessa är liksom jag själv amatörbotanister med stor fålterfarenhet.

Jag är personligen utomordentligt skeptisk till detta nybeskrivningsraseri och har länge efterlyst en mer seriös analys av släktet *Ophrys*, baserad på vetenskaplig grund, och välkomnar därför den nu aktuella boken. Författarna har genomgående stött sig enbart på morfologiska analyser, men även med det kommer man långt.

En genomläsning av boken visar att författarna gått hårt fram i ofrysdjungeln, ibland rena massakern, och antalet arter har i jämförelse med förekommande moderna standardverk om orkidéer (t.ex. Delforge), reducerats i avsevärd mån. Ibland har det gått litet väl fort i svängarna, men jag delar i stort författarnas slutsatser. Begreppet ”underart” har nu åter kommit till heders och ett flertal tidigare beskrivna arter har nu, säkert med all rätt, reducerats till underarter. Detta gäller framför de synnerligen stora och variationsrika artkomplexen *O. sphegodes*,

O. fusca, *O. scolopax*, *O. fuciflora* och *O. bertolonii*. När det gäller sistnämnda art saknar jag dock några underarter som är morfologiskt ganska väl definierade.

Ännu knepigare blir det när författarna ger sig på de talrikt förekommande hybridkomplexen inom släktet *Ophrys* och till exempel inrangerar flera tidigare beskrivna arter i olika hybridkomplex. Här är författarna verkligen ute på osäker mark och vi får väl ta boken som ett försök till systematisering.

Men slutomdömet är att denna bok är ett mycket intressant inlägg i debatten om släktet *Ophrys* och präglas av sans och måtta. Den lär förstås bli omdebatterad, speciellt i Tyskland, där nya arter beskrivs på löpande band. Det är dessutom en vacker bok med bra foto och den borde vara ett trevligt resällskap vid världsliga exkursioner i medelhavsområdet. Men fortfarande väntar jag på en övergripande attack på släktet *Ophrys* från genetikerna så att vi får säkrare svar på många av de frågor som omger släktet.

✿ SVEN HANSSON

Ophrys: The Bee Orchids of Europe
Henning Ærenlund Pedersen & Niels Faurholdt
2007. Kew Publishing, Kew. 297 sidor.
ISBN 978-1-84246-152-5.
Pris: ca 33 GBP exkl. frakt från engelska internetbokhandlare.

